

## **Latvijas baltkrievi. Pagātne un tagadne**

### **Baltkrievu vēsture un kultūra Latvijā**

# **Daugavpils Baltkrievu kultūras centra nozīme baltkrievu identitātes saglabāšanā**

**Autore:  
Irina Apeināne, Daugavpils  
Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs**

**Daugavpils  
2016**

## Ievads

Mūsu valstij, Latvijas Republikai sava ģeogrāfiskā stāvokļa un vēsturiskās attīstības dēļ ir paveicies gūt unikālu kultūru mantojumu daudzveidīgu kultūrnacionālo minoritāšu dēļ. Lielajās pilsētās ir kultūras biedrības, kuru dalībnieki mēģina saglabāt savu etnisko piederību.

Baltkrievi Latvijā aizņem vienu no vadošākajām vietām Latgales novadu daudz kultūru telpas attīstības un tapšanas procesos.

Latvijas daudz kultūru komunikācijas telpa atrodas radošu personību rokās, kuri rūpīgi, ar mīlestību un profesionalitāti stiprina saknes ar etnisku baltkrievu dzimteni Baltkrieviju.

Tieši par vienu no tādām personām – dzejnieku Staņislavu Volodjko stāstīja Daugavpils Universitātes Latviešu literatūras un kultūras katedras docents, Dr. philol. Valentīns Lukaševičs savā pētījumā „Baltkrievu literatūras un kultūras zīmes Latgalē”(1990-2014).

Apvienojot cilvēkus kultūrizglītības biedrībās, organizējot lielu izglītošanas darbu, veidojot kultūras centrus, tādas radošās personības uzņemas milzīgu atbildību Latvijas valsts un tās iedzīvotāju, mazākumtautību pārstāvju priekšā.

Tādā veida darbība spēlē galveno lomu sabiedrības integrācijas procesā. Kultūrizglītības darbība sekmē Latvijas baltkrievu etniskās identitātes saglabāšanu, bagātina katra cilvēka iekšējo garīgo pasauli, kā arī stiprina starpkultūru sakarus starp Latviju un Baltkrieviju.

Starpkultūru sakaru stiprināšana un sakārtošana starp Latviju un Baltkrieviju kļūst par labu tradīciju un sekmē kultūras centru, kultūrizglītības biedrību radošā potenciāla attīstību.

Kultūrizglītības darbības nepieciešamība ir reglamentēta un noteikta valsts līmenī, saskaņā ar likumdošanu, kā arī kultūras centru nolikumiem un biedrību darbības programmām. „Kultūras centru dibināšana var sekmēt dialogu un saprašanos starp kultūrām un nācijām, bagātināt Latvijas kultūras dzīvi, aktīvi līdzdarbojoties starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos.”<sup>1</sup>

**Darba mērķis** ir izpētīt un analizēt Daugavpils Baltkrievu kultūras centra darbības aspektus baltkrievu identitātes saglabāšanā.

Lai realizētu mērķi ir izvirzīti šādi **uzdevumi**:

1. Izpētīt zinātnisko literatūru par baltkrieviem kā mazākumtautību Latvijā un Daugavpils Baltkrievu kultūras centra darbības pamatvirzienus un uzdevumus;
2. Veikt Baltkrievu kultūras centra darbības novērtējumu SVID analīzē.

Lai veiksmīgi sasniegtu mērķi, bakalaura darbā tika izmantotas šādas **metodes**:

1. Zinātniskās literatūras analīzes metode;
2. Kultūrvēsturiskā metode;
3. Situācijas analīzes metode- SVID analīze;

---

<sup>1</sup>Melnbārde D. Kultūras centru loma kultūrpolitiskās īstenošanā// Ceļvedis kultūras centra vadībā: metodiskais materiāls. Rīga: Tautas mākslas centrs, 2008. - 9 lpp.

## 1. Baltkrievu minoritāte Latvijā

Baltkrievija ir Latvijas dienvidaustrumu kaimiņvalsts. Vistuvāk un vislabāk ar baltkrieviem un viņu kultūru ir pazīstams Latgales reģions, jo tieši upe Daugava tek caur Baltkrieviju un Latgali. Daugava ir kā kopības simbols, kas nereti tiek atspoguļots dažādu autoru, mākslinieku, mūziķu darbos. Latvija, un īpaši Latgale jau sen ir sapīta ar baltkrievu kultūru. Latvijas teritorija bija pakļauta poļu kultūrai, kas ietekmēja Latvijas teritorijā ieceļotāju pārstāvju nacionālo piederību. Pārsvārā teritorijā atbrauca zemnieki. „Kopā ar latviešiem baltkrievi veidoja radniecīgu sadzīves kultūru”<sup>2</sup>. Šajā laikā posmā šī latviešu-baltkrievu apvienība veidoja kopīgu etnogrāfisku elementu dažādības formu, mēģināja atrast kopīgus un līdzīgus materiālus. „Белорусский этнос постоянно оказывался в одном государстве с другими народами: литовцами, поляками, русскими. Культура развивалась как синтез элементов разных культур”<sup>3</sup>.

Baltkrievu ieceļošanā Latvijā ir vērojamas dažas tendences. Pirmais posms sākās vēl Polockas kriviču laikā, kad tie varēja ieceļot Latvijas teritorijā pa Daugavas ūdeņiem. Arī dzimtbūšanas atceļšana Krievijā 1861.gadā aktīvi sekmēja baltkrievu ieceļošanu. „Nelielas ieceļošanas plūsmas norisinājās Latvijas neatkarības gados (baltkrievu laukstrādnieki no Rietumbaltkrievijas) un vācu nacistu okupācijas gados”<sup>4</sup>. Baltkrievu masu migrācija bija saistīta ar ekonomiskajiem rādītājiem un notika Padomju laikā, palielinot baltkrievu skaitu Latvijā līdz pat simts divdesmit tūkstošiem cilvēku.

Lielā plūsmā uz Latviju brauca baltkrievi, kas bija trūcīgie un nodarbojās ar zemkopību, jo atradās zemākajā sociālajā kārtā.. Šie cilvēki bija lētais darbaspēks, un Latvijā tiem bija viegli atrast darbu, lai sagādātu sev iztiku. Daudziem no baltkrievu ieceļotājiem nebija augstākās izglītības, arī pamatizglītība bija īpaša privilēģija, ko zemnieku ģimenēs reti kas varēja atļauties izglītoties.

Neskatoties uz to, ka baltkrievi bija „svešinieki” Latvijas zemē, tomēr Latvijas inteliģence aktīvi atbalstīja baltkrievus un viņu kultūru un sekmēja viņu izauguma tempus. Viens no spilgtākajiem piemēriem ir slavens Latvijas dzejnieks,

<sup>2</sup> Apine I. Mazākumtautību loma vēsturē un mūsdienās.// Mazākumtautības Latvijā: vēsture un tagadne. LU. Filozofijas un socioloģijas institūts. - Rīga: FSI, 2007,15.

<sup>3</sup> Аpine И. Интеграция белорусов Латвии на основе этнической консолидации //Дзяспара.Культуралогія. Гісторыя.: IV Міжнар. Кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў кантэксце культур еўрапейскіх краін». Мінск :Рэд.газ. «Голас Радзімы», 2006. –360 с.

<sup>4</sup>Apine I.Baltkrievi Latvijā.//Mazākumtautības Latvijā: vēsture un tagadne. LU. Filozofijas un socioloģijas institūts. - Rīga: FSI, 2007,192.

dramaturgs, politiķis Jānis Rainis (Pliekšāns). Šī personība ir aktuāla visiem baltkrieviem, jo tieši viņš bija pirmais politiķis, kas aizstāvēja baltkrievu tiesības un intereses Latvijas Republikas Saeimā. Raiņa sakars ar Baltkrieviju – baltkrievu valodas zināšanas un cieņa, savu draugu un radu lokā baltkrievu tautasdziesmu izpilde. Rainis aktīvi draudzējās un komunicēja ar baltkrievu dzejnieku Janku Kupalu. Viņus vienoja liela interese pret savu tautu, vēsturi, folkloru un eposu. Abi centās saglabāt nacionālo apziņu.

Latvijas ģeogrāfiskais un ģeopolitiskais stāvoklis, labvēlīga tautu sadzīvošanas pieredze ar citām kultūrām dod iespēju attīstīties dažādām minoritātēm Latvijas teritorijā. Šo stratēģiju izmanto Latvijā dzīvojošās nacionālās minoritātes. Viena no tām ir baltkrievu, kas sekmīgi dzīvo Latvijā jau daudzus gadus. Latvijas valsts likumi un Satversme dod unikālu iespēju cittautiešiem uzturēt savu kultūru un identitāti, saglabāt to un pasniegt tā, lai kultūra būtu pieejama arī citām Latvijā dzīvojošām tautām. Latvijā dzīvojošās minoritātes ir likumiski atdzītas, tām ir statuss un ir strukturētas. „Latvijas Republikā etniskās minoritātes veido tās pilsoņi. Etniskās minoritātes ar savām tiesībām un pienākumiem atšķiras no etniskajām grupām, kuru sastāvā iekļaujas arī nepilsoņi”<sup>5</sup>.

Latvijas Republikas Satversmes 114.pants atbild par minoritāšu personu tiesībām. „Personām, kuras pieder pie mazākumtautībām, ir tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību.”<sup>6</sup>

Pēc centrālās statistikas pārvaldes datiem 2015. gada sākumā Latvijas teritorijā dzīvoja 3,4 % baltkrievu. (skat. pielikumu Nr.4). Pirmajā vietā etnisko iedzīvotāju vidū Latvijā aizņem krievu minoritāte ar 26,6%. Salīdzinājumā ar 2000. gadu etnisko iedzīvotāju skaits valstī krietni samazinājies. Šīs iedzīvotāju palielināšanās vai samazināšanās process ir atkarīgs no dzimstības vai mirstības, kā arī, pēdējā laikā populāru migrāciju.

Profesors Mihails Hazans savā pētījumā piemin baltkrievu un citu minoritāšu izejošanas cēloņus. Baltkrievi, īpaši Latgalē izejoja tāpēc, ka tur attīstījās rūpniecība un citas nozares. Šī iemesla dēļ daudzi palika Latvijā, strādājot tie nodrošināja savu dzīvi, guva stabilitāti, veidoja ģimenes. Kopš tā brīža ir pagājuši daudz gadu, taču Daugavpilī dzīvojošās etniskās minoritātes neiemācījās valsts (latviešu) valodu, bet mēģināja saglabāt savu etnisko valodu.

Viens no svarīgākajiem etniskās identitātes simboliem ir vēsturiska valoda, kas pieder pie minoritāšu lingvistiskajām īpašībām. Baltkrievu valoda ir sargājama vērtība un ir liels dārgums baltkrieviem, kas dzīvo ārpus savas etniskās dzimtenes. Baltkrievijā šī valoda ir apdraudēta, jo kā ir zināms, Baltkrievijā ir divas oficiālās valodas - krievu un baltkrievu. Baltkrievijā dzīvojošie vairākkārt izmanto krievu valodu, taču Latvijā dzīvojošie baltkrievi ar lielām pūlēm cenšas saglabāt savu valodu, runājot tajā katru dienu.

<sup>5</sup>Vēbers E. Latvijas valsts un etniskās minoritātes. Rīga: LZA Filozofijas un socioloģijas institūta Etnisko pētījumu centrs, 1997,25.

<sup>6</sup>Latvijas Republikas Satversme. <http://likumi.lv/doc.php?id=57980> Pieejams: 28.03.201

## 2. Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs

Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs uzsāka savu darbību 1999. gadā. Tā gada 25. martā tika pieņemts nolikums par jaunu pašvaldības budžeta iestādes izveidi. 1999. gada aprīlī tika saņemti nodokļu maksātāja dokumenti, bet 1999. gada jūlijā, Baltkrievijas Republikas Neatkarības dienā notika svinīga ofisa atvēršanas svētki pilsētas centrā ar adresi: Daugavpils, Raiņa iela 31. Līdz pat 2010. gadam Baltkrievu kultūras centrs (BKC) atradās Daugavpils pilsētas centrā, taču 2010. krīzes gadā izdevumu optimizācijas nolūkos BKC pārcēlās uz

Daugavpils Kultūras pils telpām (Smilšu iela 92), kas atrodas attāļajā mikrorajonā no pilsētas centra.

Baltkrievu kultūras centra darbību reglamentē “Baltkrievu kultūras centra nolikums”. BKC darbības galvenais mērķis ir baltkrievu nacionālās kultūras un tradīciju saglabāšana un attīstība”. Par pirmo BKC direktoru kļuva Vasīlijs Semjonovs. Atklāšanas svētkos piedalījās toreizējs Baltkrievijas Republikas ģenerālkonsulāta konsuls Daugavpilī Vasīlijs Markovičs un Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksejs Vidavskis.

Svētku dienā bija atklāta pirmā personāla gleznu izstāde. Gleznu autore ir Anastasija Sazankova. Pārsvārā savos darbos A.Sazankova centās atspoguļot skaistas Baltkrievijas ainavas, zilus ezerus un krāšņas puķes. Līdz pat mūsdienām Baltkrievu kultūras centram ir sadarbība ar baltkrievieti A.Sazankovu. BKC telpās norit ne tikai viņas gleznu izstādes, bet arī grāmatu prezentācijas. 2015. gada maijā Baltkrievu kultūras centrā varēja izbaudīt Anastasijas Sazankovas pērlīšu pišanas izstādi.

Baltkrievu kultūras centru vadīja Vasīlijs Semjonovs, Aleksandrs Rudzs, Aleksandrs Kohans, Boriss Ivanovs. Šobrīd BKC vadītāja ir Žanna Romanovska. Gribas atzīmēt to, ka Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs ir vienīgais Baltkrievu kultūras centrs ne tikai Latgalē, bet arī visā Latvijā. Tā ir unikāla sala, kurā skan baltkrievu runa, kur ir izveidoti visi apstākļi baltkrievu radošo talantu attīstībai, savas nacionālās identitātes izpausmēm, dzimtās valodas un tradīciju saglabāšanai, baltkrievu kultūras popularizēšanai sabiedrībā.

### 2.1. Baltkrievu kultūras centra darbības virzieni: radošie kolektīvi

Baltkrievu kultūras centra bilancē ir 5 radošie mākslinieciskie kolektīvi. Tie ir: baltkrievu tautasdziesmu ansamblis „Kupaļinka”, deju ansamblis „Ļanok”, vokāli instrumentālais ansamblis „Prašeski”, senioru vokālais ansamblis „Spadčina”, amatierteātra studija „Pauļinka”. Dalība radošajos kolektīvos dod cilvēkiem iespēju atpūsties no darba rutīnas, atcerēties savu dzimto valodu un gūt pieredzi, uzstājoties uz Daugavpils pilsētas, Latvijas valsts un ārzemju skatuvēm.

Baltkrievu tautasdziesmu ansambļa „Kupaļinka” repertuārā skan ne tikai baltkrievu tautas, folkloras un ieražu dziesmas, bet arī dziesmas latviešu, krievu un pat latgaliešu valodās. Ansamblis izpilda arī autordziesmas, kuru autors ir biedrības

„Uzdim” loceklis, Baltkrievijas Rakstnieku savienības biedrs, dzejnieks Staņislavs Volodjko. Viņš tulko latviešu un latgaliešu dziesmas uz baltkrievu valodu. Ansamblis aktīvi piedalās Daugavpils pilsētas rīkotajos pasākumos, pilsētas svētkos.

Koncertē Daugavpils novada pagastos, starptautiskajos festivālos ne tikai Latvijā, bet arī ārzemēs. 2015. gadā ansamblis „Kupaļinka” kopā ar deju kolektīvu „Ļanok” piedalījās Starptautiskajā folkloras festivālā „Baltica-2015” atlases skatē ieguva II. pakāpi un festivāla noslēguma koncertā Rīgā, rādīja kāzu rituālu un dziedāja tematiskās dziesmas. Kolektīvu vada profesionālais mūziķis, pedagogs un koncertmeistars Večeslavs Petrovs.

Deju ansamblis „Ļanok” Daugavpilī darbojas jau kopš 2000. gada, un 2015. gadā ar krāšņu jubilejas koncertu atzīmēja savus svētkus. No sākuma ansamblis tika dibināts kā baltkrievu bērnu deju ansamblis, kurā piedalījās biedrības „Uzdim” bērni, taču bērni izauga un ansamblis beidza pastāvēt. Tajā laikā ansambla vadītāja Vera Kohane piedāvāja vecākajiem biedrības locekļiem izmēģināt sevi dejojāju lomā, un pēc neilga laika parādījās deju ansamblis „Ļanok” ar jauniem dalībniekiem. Deju ansamblis, tāpat kā ansamblis „Kupaļinka” piedalās dažādos koncertos un festivālos. 2015. gadā sekmīgi piedalījās Starptautiskajā baltkrievu folkloras festivālā „FEST”, kuru rīko Dagdas baltkrievu biedrība „Verbica”. Ansambli vada pieredzējusi horeogrāfe, pedagoģe Marina Meduņecka.

Teātra studija „Pauļinka” 2017. gadā svinēs savu 10. gadu jubileju. Studijas repertuārā ir pēc baltkrievu rakstnieku un dramaturgu darbiem iestudētas lugas. Teātra studijas „Pauļinka” viens no svarīgākajiem darbiem ir Starptautiskā tautas kultūru festivāla „Baltkrievu gadatirgus Daugavpilī” iestudējums gala

koncertā. 2015. gadā notika V Starptautiskais festivāls, kurā parādīja bērnu kristības. Iepriekšējos gados festivālā rādīja ģimenes cikla svētkus: saderināšanos, kāzas. 2016. gadā festivāla tēma ir saistīta ar tradicionālajiem ražas svētkiem. Viena no galvenajiem baltkrievu ražām ir „buļba” (tulk. „kartupeļi”), tāpēc lielāko akcentu iestudējumā „Pauļinka” liks tieši uz kartupeļiem un ražu. Amatierteātra studija piedalās daudzos teātra un folkloras festivālos.

„Vokāli instrumentālo ansambli „Praļeski” dibināja 2014. gadā. Ansablī piedalās sešas jaunas sievietes, kuras dzied vijoles un akordeona pavadījumā un a capello. Divu gadu garumā „Praļeski” piedalījās dažādos konkursos un festivālos”<sup>7</sup>. 2015. gadā rudenī piedalījās Starptautiskajā festivālā „Pierobežas dziesmas” Viļņā, kur izcīnīja 3.vietu. Ansambla repertuārā ir baltkrievu, krievu, latviešu un latgaliešu folkloras, tautas un autordziesmas. „Praļeski” vadītāja, pedagoģe Anastasija Mališeva, paaugstināja savu kvalifikāciju profesionālajosursos Rīgā un Minskā.

<sup>7</sup> Daugavpils Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde „Baltkrievu kultūras centrs”: kolektīvi. [tiešsaiste]. 2015 [skatīts 2016. gada 8.maijā plkst.22:12].Pieejams:<http://www.bkc.daugavpils.lv/ru/kol/15-04>.

Arī senioru vokālais ansamblis „Spadčina” ir ansamblis ar savu vēsturi un tradīcijām. Ansamblis sastāvs mainījās, un šobrīd kolektīvā darbojas desmit vecāko gadu dziedātāji. Tas ir viņu hobijs, kas pārvērtās par īsto mākslu. Ansamblis piedalās konkursos un festivālos, koncertos un svinīgos pasākumos. Ansamblis repertuārā ir dažādu valstu un kultūru dziesmas: baltkrievu, krievu, ukraiņu, poļu, latviešu, latgaliešu. Izpildot dziesmas dažādās valodās, kolektīvs atspoguļo Daugavpils daudznacionālās pilsētas statusu. Kolektīva vadītāja ir pedagoģe Jana Juzefoviča.

## **2.2. Baltkrievu tautas bibliotēka**

Nav nekāds noslēpums, ka katra tautība cenšas saglabāt savu valodu dažādās nozarēs. Literatūra ir viens no galvenajiem baltkrievu valodas saglabāšanas objektiem. Caur literatūru var iemācīties un atcerēties savu valodu, uzzināt jaunu informāciju par literāriem autoriem,

rakstniekiem un dzejniekiem. Dažādu nozaru literatūra dod iespēju iedziļināties valsts vēsturē un kultūrā, tradīcijās un tūrisma objektos.

Baltkrievu kultūras centrā ir sava baltkrievu tautas bibliotēka. Uzreiz var rasties jautājums, kāpēc bibliotēka ir saistīta ar tautu. Šīs bibliotēkas fondu veidoja paši cilvēki. Grāmatas tika atvestas no dzimtās Baltkrievijas, tās dāvināja, atnesa nepazīstamie cilvēki. Tautas bibliotēka tika veidota pēc bibliotēkas sastādīšanas metodēm, grāmatas ir sadalītas pēc nozarēm: uzzīņu literatūra, metodiskā literatūra, novadpētniecība, proza, dzeja, bērnu pasakas un dzeja, tūrisms. Grāmatu sistematizēšana aizņēma daudz laika, un to palīdzēja izveidot profesionālais bibliotekārs, Daugavpils baltkrievu kultūrizglītības biedrības „Uzdim” locekle. Šobrīd bibliotēkā ir vairāk nekā 700 grāmatu, to starp baltkrievu rakstnieku un dzejnieku darbi, Daugavpils pazīstamu rakstnieku grāmatas. Grāmatas ir baltkrievu valodā, kā arī ir latviešu grāmatas par Baltkrieviju, kurām ir pievienota latviešu-krievu vārdnīca.

Jau divus gadus Starptautiskā festivāla „Baltkrievu gadatirgus Daugavpilī” ietvaros notiek Labdarības grāmatu akcija, kurā ikviens interesents var piedalīties. Pirms lielā festivāla koncerta apmeklētāji var atnest savu grāmatu baltkrievu valodā vai arī baltkrievu rakstnieka/ dzejnieka grāmatu un pretī saņemt „Гузик шчасця” („laimes poga”) īpašais festivāla simbols - dāvana. Piektā pēc kārtas festivāla laikā tika saņemtas sešdesmit grāmatas. Tas ir vairāk nekā iepriekšējos gados. Baltkrievu kultūras centra vadība cer, ka nākamajos gados atnesto grāmatu skaits palielināsies un ieinteresētu cilvēku skaits būs lielāks.

## **2.3. Izglītojošā spēles nodarbība „Mūsu kaimiņi - baltkrievi” un „Baltkrievu nams”**

Iepazīšanās ar citu tautu kultūru ir jāsāk pirmsskolas vecumā. Tieši tāpēc Baltkrievu kultūras centrs jau vairākus gadus īsteno izglītojošās spēles nodarbības

programmu Daugavpils pirmsskolas izglītības iestādēs „Mūsu kaimiņi - baltkrievi”. Šīs nodarbības mērķis ir iepazīstināt mazos Daugavpils iedzīvotājus ar kaimiņvalsts kultūru, valodu, tērpiem, tradīcijām. Centra darbinieki ierodas bērnodārzā baltkrievu stilizētajos dažādos tautas tērpos. Bērni ar aizrautību aplūko tērpus, klausās par tautas tērpu vēsturi un tradīcijām, no kādiem materiāliem tie ir veidoti un kādos apstākļos tiek ģērbti dažādu krāsu tērpi. Nodarbības turpinājumā skan baltkrievu tautasdziesma, un audzēkņi mēģina atminēt, par ko tiek dziedāts dziesmā. Ar baltkrievu valodu pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi iepazīstinās, klausoties pasaku baltkrievu valodā. Viņi bez lielām pūlēm pārstāsta pasaku, jo daudzi vārdi ir līdzīgi krievu valodā. Vismīļākā bērnu nodarbe ir mīklu minēšana, par pareizajām atbildēm pienākas maza dāvana „цукерка” (tulk. „konfekte”). Nodarbības laikā bērni iemācās pirmās nepieciešamības baltkrievu vārdus. Daudzi bērni jau zina daudzus baltkrievu vārdus, jo viņu vecvecāki dzīvo Baltkrievijā. Nodarbības ilgums ir četrdesmit minūtes un tā notiek pedagogu un profesionālu mūziķu vadībā. Pirmskolas izglītības iestāžu pedagogi vienmēr pateicas par interesantu un aizraujošu nodarbību, kurā bērni var paklausīties baltkrievu skaņīgu valodu, izdejot baltkrievu rotaļas, minēt mīklas un uzzināt par baltkrievu vēsturi un tradīcijām.

Izglītojošā spēles nodarbība – ekskursija „Baltkrievu nams” notiek Baltkrievu kultūras centra telpās (Smilšu iela 92, Kultūras pils), pēc iepriekšējā pieraksta. Nodarbības laikā skolēni iepazīstinās ar centra darbību. Pirmais, ko ierauga skolēni ir fotoizstāde, kurā tiek atspoguļota centra darbība iepriekšējā gadā. Fotoizstāde ir sadalīta trijās daļās: pirmajā var apskatīt visu pasākumu, izstāžu, radošu vakaru fotogrāfijas, kuras notiek Baltkrievu kultūras centra telpās. Otrajā blokā ir attēlotas kultūras centra radošu kolektīvu izbraucieni uz festivāliem un koncertiem Daugavpilī, Latvijā un ārzemēs. Un trešajā blokā ir atspoguļoti lielāki BKC pasākumi. Šobrīd fotoizstādē ir attēloti divi nozīmīgi koncerti: Jubilejas riņķa dejas, kurā atzīmēja deju ansambļa „Ļanok” 15 gadu jubileju un akordeonistu ansambļa „Kvitņejuči maj” 10 gadu jubileju; otrais svarīgais 2015. gada pasākums bija V Starptautiskais tautas kultūru festivāls „Baltkrievu gadatirgus Daugavpilī”. Ekskursijas turpinājumā skolēniem rāda baltkrievu tautas bibliotēku un grāmatu fondu, pateicības rakstus un goda grāmatas, leļļu izstādi, kur katrai lelei ir sava vēsture. BKC otrajā telpā jeb zālē atrodas ekspozīcija „Baltkrievu namiņš”. Ekspozīcija ir baltkrievu īstas mājas atspoguļojums, ar visiem atribūtiem, krāsni, darbarīkiem. Visi eksponāti ir darbībā un tos var izmēģināt. Ekspozīcijas priekšā visus ciemiņus sagaida nama saimnieki Oļešja un Oļešja, kuriem mugurā ir baltkrievu tautas tērpi. Ar skolēniem tiek izspēlēta rotaļa „Spilventiņš”, ja ekskursija ir ieplānota iepriekš, tad notiek tematiskā nodarbība. Nodarbībā tiek runāts par baltkrievu ieražu svētkiem un notiek „vicinankas”<sup>8</sup> meistarklases.

---

<sup>8</sup> „Vicinanka”- baltkrievu griešanas papīra tehnika; ažūra trafareta izgriešana no baltā (retāk melnā, sarkanā) papīra



### 3. Daugavpils Baltkrievu kultūras centra darbības analīze

Mazākumtautības Daugavpils pilsētā un Latgalē aizņem ļoti svarīgu vietu gan reģiona, gan valsts kartē. Ir zināms, ka Daugavpils ir viena no multikulturālajām pilsētām, kurā savijās kopā gan krievu, gan baltkrievu, poļu, ukraiņu, ebreju un citu mazākumtautību pārstāvji. Daugavpilī ir tikai trīs kultūras centri, kuru darbību finansiāli atbalsta Daugavpils pašvaldība. Tie ir: krievu, poļu un baltkrievu kultūras centri. Pārējie mazākumtautību (minoritāšu) pārstāvji ir apvienojušies nevalstiskajās organizācijās (biedrībās). Gan kultūras centru, gan biedrību viens no galvenajiem pamatuzdevumiem ir saglabāt savu nacionālo valodu, kultūru ārpus savas etniskās dzimtenes. Tāpēc, lai noteiktu Baltkrievu kultūras centra Daugavpilī pamatvirzienu un uzdevumu sasniegšanas pakāpi, kas ir balstīti uz teorētiskās daļas rezultātiem, tika veikti šādi pētījumi:

- **SVID analīze** – analīze palīdzēs noteikt Baltkrievu kultūras centra darbības situācijas pakāpi, balstoties uz kultūras centra stiprām un vājajām pusēm, gan iespējām un draudiem.

#### 3.1. Baltkrievu kultūras centra darbības novērtējums SVID analīzē

Šajā apakšnodaļā tiks izveidota Baltkrievu kultūras centra SVID analīze, ar kuras palīdzību novērtēs kultūras centra stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un pastāvoši draudi.

| Stiprās puses  | Vājās puses  |
|--|--|
| 1. Ir laba tehniskā bāze un aprīkotas telpas;                          | 1. Neērta atrašanās vieta;   |
| 2. Kultūras centrs pastāv jau 17 gadus;                                | 2. BKC pasākumu laiks ir pakļauts Kultūras pils darba laikam;  |
| 3. Kompetenta un zinoša BKC vadītāja;                                  | 3. Pasākumus apmeklē tikai tuvu dzīvojošie iedzīvotāji;  |
| 4. Radošajiem kolektīviem ir vieta mēģinājumiem;                       | 4. Biroja nefunkcionālais stāvoklis; Baltkrievu kultūras centru pilsētā pielīdzina baltkrievu biedrībai; |
| 5. Radošajiem kolektīviem ir savi tautas tērpi un mūzikas instrumenti; |  |
| 6. Ir sava mājaslapa;  |  |
| 7. Sadarbības partneru esamība etniskajā dzimtenē;                     |  |
| 8. Bezmaksas pasākumi;   |  |
| 9. Vienīgais baltkrievu kultūras centrs Latgalē un Latvijā.            |  |

| Iespējas   | Draudi  |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jaunās telpas tuvāk centram: jaunā tūrisma maršruta izveide;</li> <li>2. BKC ir iespēja kļūt par reģionālukultūras centru;</li> <li>3. BKC lapas/bloga izveide sociālājo stīklos, lai piesaistītu vairāk jauniešu;</li> <li>4. Iesaistīšanās dažādos ES projektos;</li> <li>5. Informatīvo bukletu dalīšana;</li> <li>6. Piedalīšanās koncertos un festivālos ārpus Daugavpils un Latvijas.</li> </ol> | <p>Pašvaldības finansējuma</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. samazināšanās</li> <li>2. Daugavpils 3 kultūras centru apvienošana;</li> </ol> |

### Secinājumi

#### **Veicot pētījumu, autore ir nonākusi pie šādiem secinājumiem:**

1. Baltkrievu minoritāte skaitliski ir viena no lielākajām etniskajām grupām Latvijā, kura attīsta savu kultūru un saglabā savu valodu un tradīcijas veidojot kultūrizglītības biedrības un kultūras centrus Latvijas teritorijā, īpaši Latgales reģionā. Rīgā dzīvojošiem baltkrieviem ir unikāla iespēja vest savus bērnus un mazzērnus uz Rīgas Jankas Kupalas baltkrievu pamatskolu, bet Daugavpils dzīvojošie baltkrievi kopā ar saviem bērniem apmeklē baltkrievu svētdienas skolas „Vjasjolka” nodarbības.

2. Daugavpils otrā lielākā Latvijas pilsēta multinacionālo kultūru sirdī. Tajā satiekas daudzu etnisko minoritāšu pārstāvji, kuri saglabājot savu identitāti, veido kultūras centrus un biedrības. Visi kultūras centri un etniskās kultūras biedrības draudzējas savā starpā un aktīvi iesaistās visos rīkotajos pasākumos.

3. Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs (BKC) darbojas Daugavpilī kopš 1999. gada un ir vienīgas kultūras centrs ne tikai Latgalē, bet arī visā Latvijā. BKC darbojas uz nolikuma pamatā, kurā ir teikts, ka viens no galvenajiem darbības pamatvirzieniem ir baltkrievu nacionālās kultūras tradīciju, folkloras un valodas

saglabāšana Latvijā. Visus uzdevumus un pamatvirzienus BKC pilda organizējot krāšņu koncertus un festivālus, veidojot sadarbības kontaktus ar citām baltkrievu organizācijām Latvijā un ārpus tās. Veicot pētījumu un SVID analīzi, autore nonāca pie secinājuma, ka Baltkrievu kultūras centram ir stiprās puses, tādas kā laba tehniskā bāze un aprīkotas telpas, kompetenta vadītāja – profesionālis, kā arī bezmaksas pasākumi, kas ir svarīgs faktors mūsdienu ekonomiskajā situācijā. Protams, ir arī vājās puses: neērta atrašanās vieta, jo Baltkrievu kultūras centrs atrodas attāļajā no centra Ķīmiķu mikrorajonā un pasākumus apmeklē tikai tuvāk dzīvojošie iedzīvotāji.

4. Summējot visas atbildes, autore nonāca līdz secinājumiem, ka gan baltkrievu biedrības Latgalē, gan Daugavpils Baltkrievu kultūras centrs veic milzīgu darbu, dzīvojot ārpus savas etniskās dzimtenes, organizējot koncertus un festivālus, tikšanas ar rakstniekiem un dzejniekiem, rīkojot izstādes, tādā veidā saglabājot baltkrievu kultūru, valodu, tradīcijas, folkloru Latvijā.

### Izmantotās literatūras saraksts

1. Ceļvedis kultūras centra vadībā: metodiskais materiāls. Rīga: Tautas mākslas centrs, 2008.
2. Dribins L. Etniskās un nacionālās minoritātes Eiropā. Vēsture un mūsdienas.—EP Informācijas birojs, 2004.
3. Dribins L. Mazākumtautības Latvijā: vēsture un tagadne. LU. Filozofijas un socioloģijas institūts. - Rīga: FSI, 2007.
4. Lukaševičs V. Baltkrievu literatūras un kultūras zīmes Latgalē(1990-2014)// Literatūra un kultūra: process, mijiedarbība, problēmas: zinātnisko rakstu krājums XVI. Daugavpils Universitāte, 2015.
5. Vēbers E. Latvijas valsts un etniskās minoritātes. Rīga: LZA Filozofijas un socioloģijas institūta Etnisko pētījumu centrs, 1997.
6. Дзяспара.Культуралогія. Гісторыя.: IV Міжнар. Кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў кантэксце культур еўрапейскіх краін». Мінск :Рэд .газ. «Голас Радзімы»,2006.

### Izmantotie interneta resursi

1. Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde „Baltkrievu kultūras centrs”: kolektīvi. [tiešsaiste]. [skatīts 2016. gada 8.maijā plkst.22:12].Pieejams: <http://www.bkc.daugavpils.lv/ru/kol/15-04>.
2. Etniskais sastāvs un mazākumtautību kultūras identitātes veicināšana Pieejams: [skatīts 28.02.2016] <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/sabiedribas-integracija-latvija/integracijas-politika-latvija-daudzpusiga-pieeja/etniskais-sastavs-un-mazakumtautibu-kulturas-identitates-veicinasana>
3. Latvijas Republikas Satversme. <http://likumi.lv/doc.php?id=57980>
4. Валеев Г.Х. Методология и методы психолого-педагогических исследований. Стерлитамак. гос. пед. ин-т, 2002.— 134 с. [http://pedlib.ru/Books/1/0171/1\\_0171-58.shtml#book\\_page\\_top](http://pedlib.ru/Books/1/0171/1_0171-58.shtml#book_page_top)

Pielikums Nr.1

| Teritorija          | Tautība     | Iedzīvotāju skaits pašvaldībās pēc nacionālā sastāva<br>(Datums=01.01.2015; Rādīt pašvaldību teritorijas=0) |                             |                              |  | Kopā    |
|---------------------|-------------|---|-----------------------------|------------------------------|--|---------|
|                     |             | Dzīvesvietas<br>norādīšana  | Dzīvesvietas<br>deklarācija | Dzīvesvietas<br>reģistrācija | Nav spēkā<br>reģistrācija<br>dzīvesvietā |         |
| <b>VISA LATVIJA</b> |             |   |                             |                              |  |         |
|                     | LATVIETIS   | 4636  | 1268507                     | 641                          | 18130                                    | 1291914 |
|                     | LIETUVIETIS | 307   | 26363                       | 10                           | 743                                      | 27423   |
|                     | PĀRĒJI      | 1779  | 48563                       | 36                           | 4861                                     | 55239   |
|                     | BALTKRIEVS  | 116   | 70521                       | 43                           | 1462                                     | 72142   |
|                     | KRIEVS      | 1941  | 556798                      | 432                          | 16024                                    | 575195  |
|                     | UKRAINIS    | 158   | 49767                       | 30                           | 1583                                     | 51538   |
|                     | NEIZŅĒLĒTA  | 1143  | 37852                       | 49                           | 349                                      | 39393   |
|                     | POLIS       | 192   | 46290                       | 22                           | 934                                      | 47408   |

Iedzīvotāju skaits pašvaldībās pēc nacionālā sastāva

Pieejams:

[http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/statistika/01.01.2015/ISPN\\_Pasvaldibas\\_pec\\_TTB.pdf](http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/statistika/01.01.2015/ISPN_Pasvaldibas_pec_TTB.pdf)

Pielikums Nr.2



Baltkrievu kultūras centra radošie kolektīvi 2015.gadā  
(BKC arhīvs)